

Zuidvelde 1839.

Een overzicht op de kaart van de ligging van de in 1839 aanwezige bebouwing, wegen en de belangrijkste perceelgrenzen en op lijsten de namen van de bewoners van de gebouwen. Als achtergrond voor de kaart is een eenvoudige kaart van de huidige topografie gebruikt. In de gebouwen ziet u het huisnummer dat correspondeert met de huidige nummering. Dit nummer ziet u in de lijsten in de laatste kolom. In de eerste kolom ziet u het huisnummer dat in 1839 in het bevolkingsregister staat vermeld. Die nummering was voor de gehele gemeente Norg doorlopend. In Zuidvelde begon het met het nummer 91 en eindigde met het nummer 100. In de lijst komen huisnummers voor met de toevoeging a en b. In de meeste gevallen zal dit betrekking hebben op panden die door meer dan één gezin werden bewoond. Een uitzondering is het pand Asserstraat 93, het voormalige café “de Kreeft” op de hoek van de Reeweg. Van de oorspronkelijke bebouwing zal dit het laatste pand zijn dat hier is gebouwd, toen de nummering al in gebruik was. Het pand is in ieder geval voor 1832 gebouwd. Tussen Brink 2 en 4 stond in 1832 ook een pand, ter hoogte van Brink 3, eigendom van de marke van Zuidvelde. Dit pand is in 1835 gesloopt. A Blauw heeft de geschiedenis van de panden in Zuid- en Westervelde uitvoerig beschreven in meerdere publicaties. Hij heeft echter om onduidelijke redenen het pand Asserstraat 93 niet beschreven.

Zuidvelde is omstreeks 1320 ontstaan als leengoed van de bisschop van Utrecht. Leenman was Steven van Ruinen, getrouwd met Bertradis van Peize. Stevens zuster Ida was getrouwd met Otto van Norch. In 1450 stonden op dit leengoed 3 bedrijven. Ter plaatse van Asserstraat 85 een bedrijf met als meier Wicher Pipinges, een mogelijke nazaat van Johan Pipe van Steenwijck, g/m johanna van Norch, zuster van Otto. Ter plaatse van Asserstraat 89 een bedrijf met als meier Cono Peling (Coenraad Pelinck). Ongeveer ter plaatse van Asserstraat 76 een bedrijf met als meier Hillebrand Huginge. De namen Johan, Coenraad, Hugo en Nicolaas komen rond 1220 voor als kinderen van Hendrik van Steenwijck g/m Evese van Oosterwolde. Johan Pipe is een nazaat van deze Coenraad. Het lijkt er op dat Steven zijn leengoed heeft verkregen vanwege zijn verwantschap met de ridders Hendrik en Otto van Norch en dat de meiers nazaten zijn van familieleden die geen leengoed hebben kunnen verwerven.

Anne Post

Norg, 18 mei 2023

Zuidvelde 1839 bevolkingsregister

huis	personen					
nr.	tal	Namen	leeftijd	geboorteplaats	beroep	woning adres 2023
91	6	Wiering Hendrikje	45	Norg	landbouwerse	Asserstraat 85
		Martens Egbert	18	Zuidvelde	zonder	
		Martens Engbert	15	isem	zonder	
		Martens Marchien	10	idem	zonder	
		Lovize Hendrik	27	Peest	werkbode	
		Nijmeijer Grietje	17	Westervelde	werkbode	
92	5	Timmer Aaltje	47	Assen	landbouwer	Asserstraat 87
		Kams Roelf	27	Peize	landbouwer	
		Martens Marchien	23	Zuidvelde	zonder	
		Martens Hendrik	17	idem	zonder	
		Ijpema Hendrik	17	Roden	werkbode	
93	2	Kroon Albert	41	Roden	landbouwer	Asserstraat 89
		van Dijken Anna	52	Norg	zonder	
94	10	Boer Klaas	51	Westervelde	landbouwer	Asserstraat 91
		Weersing Grietje	41	Grollo	zonder	
		Boer Harm	13	Zuidvelde	zonder	
		Boer Hendrik	11	Zuidvelde	zonder	
		Boer Jan	6	Zuidvelde	zonder	
		Boer Egbert	4	Zuidvelde	zonder	
		Boer Grietje	16	Zuidvelde	zonder	
		Boer Marchien	14	Zuidvelde	zonder	
		Boer Fennigje	9	Zuidvelde	zonder	
		Boer Jantje	1	Zuidvelde	zonder	
94a	6	Rijks Hendrik	62	Norg	landbouwer	Asserstraat 93
		Roelfs Marchien	52	Lieveren	zonder	
		Rijks Hendrikus	29	Lieveren	zonder	
		Rijks Hendrik	23	Lieveren	zonder	
		Rijks Jan	16	Oosterbroek	zonder	
		Rijks Jantje	16	Oosterbroek	zonder	
94b	3	Brinkman Roelf	32	Roden	arbeider	Asserstraat 93a
		Kruims Hilligje	24	Donderen	zonder	
		Mulder Siewert	23	Oosterwolde	schaapherder	

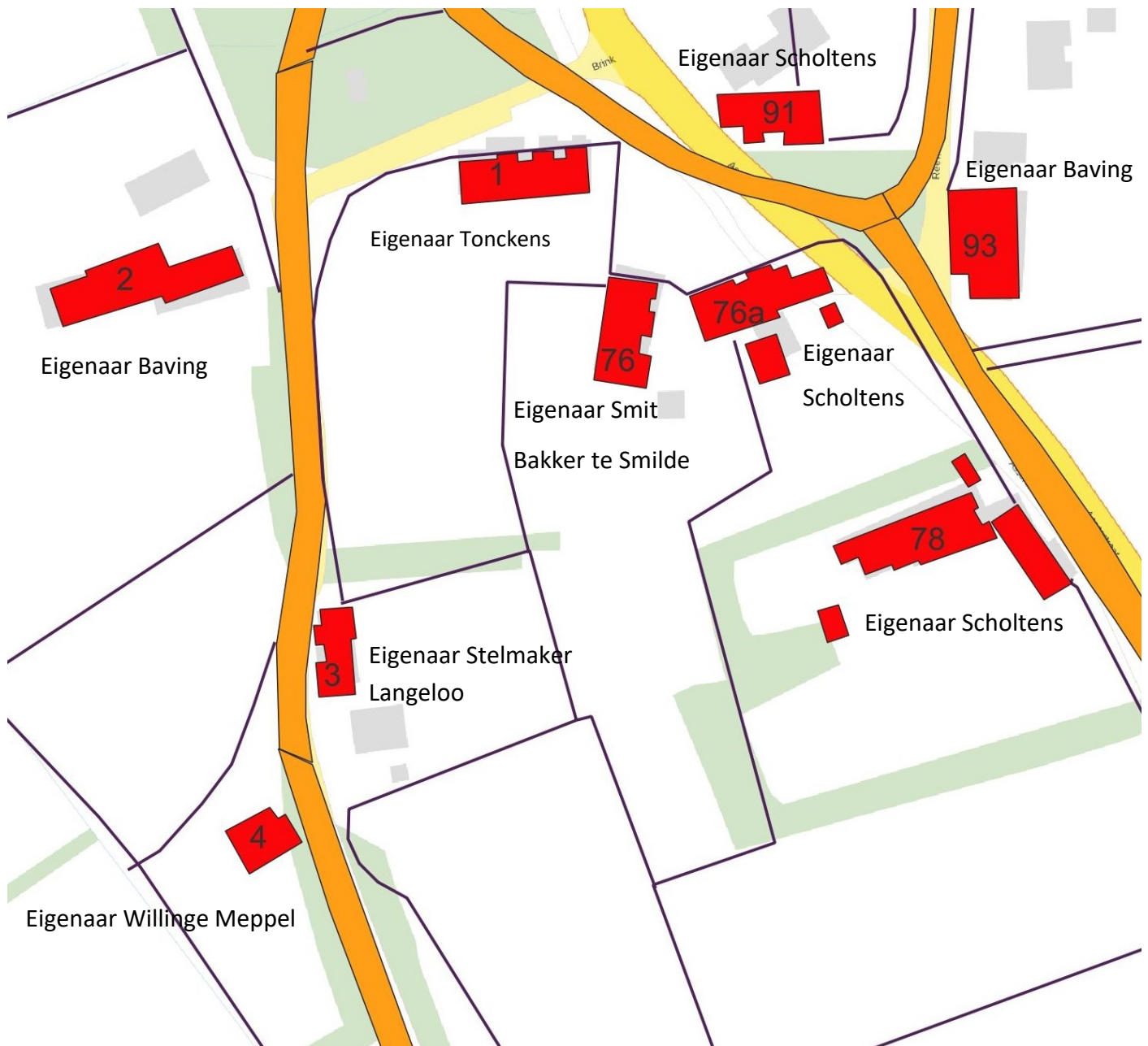

Asserstraat 91 (huisnummer 94 in de lijst) is in 1909/1910 gesloopt. Het was in de middeleeuwen bezit van het St Geertruid Gasthuis in Groningen. In 1832 is Steven Scholtens eigenaar. Zijn naam doet vermoeden dat hij een verwant is aan Stephanus van Ruinen alias ridder Steven van Zuidvelde, vermeld in 1325. Meier van het "Gasthuiserve" was omstreeks 1600 Marten Mets, opgevolgd door zijn zoon Geert, daarna diens zoon Floris. Deze namen vinden we terug in de latere familienamen in Westervelde en Zuidvelde.

Zie de uitgebreide beschrijving "Van Pelings lös hoës tot het kerkorgel van Norg: geschiedenis van het geslacht Martens te Zuidvelde, geschreven door A Blauw. (Bibliotheek Hist. Ver. Norch)

Zuidvelde 1839 bevolkingsregister

huis	personen					
nr.	tal	Namen	leeftijd	geboorteplaats	beroep	woning adres 2023
95	6	Martens Roelf	51	Westervelde	landbouwer	Asserstraat 76a
		Stel Hilligje	57	Lieveren	zonder	
		Martens Hendrik	28	Westervelde	zonder	
		Martens Harremtje	21	Westervelde	zonder	
		Martens Jantje	18	Westervelde	zonder	
		Martens Marchien	15	Westervelde	zonder	
95a	2	Stel Gerrit	70	Zeijen	arbeider	Asserstraat 76a
		Winters Albertje	68	Norg	zonder	
96	11	Scholten Albert	52	Zuidvelde	landbouwer	Asserstraat 78
		Boois Aaltje	45	Eext	zonder	
		Scholtens Steven	19	Zuidvelde	zonder	
		Scholtens Egbers	15	Zuidvelde	zonder	
		Scholtens Jan	10	Zuidvelde	zonder	
		Scholtens Harmtje	16	Zuidvelde	zonder	
		Scholtens Knelsje	14	Zuidvelde	zonder	
		Scholtens Egbertje	12	Zuidvelde	zonder	
		Scholtens Marchien	8	Zuidvelde	zonder	
		Alberts Hendrik	27	Zuidvelde	werkbode	
		Been Froukje	27	Winde	werkbode	
97	9	Hoeks Geesje	60	Zeijen	landbouwerse	Asserstraat 76
		Grutter Roelf	37	Langelo	landbouwer	
		Egberts Aaltje	33	Norg	zonder	
		Grutter Jannes	11	Norg	zonder	
		Grutter Jantje	9	Zuidvelde	zonder	
		Grutter Geertje	7	Zuidvelde	zonder	
		Grutter Klazina	4	Zuidvelde	zonder	
		Nijwijk Harm	18	Tolbert	werkbode	
		Egberts Jantje	30	Norg	werkbode	

De geschiedenis van de boerderijen Brink 1 en Brink 2 en van de boerderij Zuidvelde 27 (Asserstraat 78) staat uitvoerig beschreven in de publicaties van A Blauw, aanwezig in de bibliotheek van de Hist. Ver. Norch. In deze publicaties ook de genealogieën van de bezitters van deze bedrijven. Ook de bronnen staan uitvoerig vermeld.

De boerderij Asserstraat 76a is afgebroken even voor 1930. De schuur is nog aanwezig als informatiepunt. Ook afgebroken, even voor 1839 en daarom niet op deze kaart afgebeeld, is een woning, eigendom van de boermarkte Zuidvelde, die stond tussen de panden Brink 2 en 4, op het perceel tegenover Brink 3.

Zie ook de Nieuwe Drentse Volksalmanak van 1980 en 1983 voor de publicaties van A Blauw over de panden Brink 1 en 2 en Asserstraat 78. Op het kaartje Zuidvelde 1833 wordt de woning Brink 4 door Blauw aangeduid met het huisnummer 100 en Brink 2 met het huisnummer 101. In het bevolkingsregister van 1839 is nummer 100 echter het laatste nummer, overeenkomend met het pand van Baving, Brink 2. Het pand Asserstraat 93 komt bij Blauw helemaal niet ter sprake, alhoewel het al in 1832 op de kadastrale kaart staat vermeld.

Zuidvelde 1839 bevolkingsregister						
huis	personen					
nr.	tal	Namen	leeftijd	geboorteplaats	beroep	woning adres 2023
98	7	Winters Albert	73	Veenhuizen	landbouwer	Brink 1
		Geersema Hilligje	66	Westervelde	zonder	
		Rijks Rudolph	27	Lieveren	landbouwer	
		Winters Jantje	31	Veenhuizen	zonder	
		Rijks Hendrik	1 maand	Zuidvelde	zonder	
		Rijks Hilligje	2	Zuidvelde	zonder	
		Hommers Roelf	17	Roden	werkbode	
99	1	Egberts Trijntje	75	Westervelde	arbeidster	Brink 3
99	5	Kruims Willem	40	Donderen	arbeider	Brink 3
		Ploeg Hendrikje	37	tolbert	zonder	
		Kruims Jan	1	Zuidvelde	zonder	
		Kruims Aaltje	5	Bunne	zonder	
		Timmer Lucas	51	Rolde	arbeider	
99a	9	Noordhof Arend	67	Peest	landbouwer	Brink 4
		Noordhof Jan	37	Peest	arbeider	
		Bakker Annigje	40	Veendam	zonder	
		Noordhof Arend	14	Norg	zonder	
		Noordhof Jozeph	9	Zuidvelde	zonder	
		Noordhof Geert	1	Zuidvelde	zonder	
		Noordhof Trijntje	11	Zuidvelde	zonder	
		Noordhof Hilligje	7	Zuidvelde	zonder	
		Noordhof Geertje	4	Zuidvelde	zonder	
100	6	Baving Lucas	72	Zuidvelde	landbouwer	Brink 2
		Sinninge Jantien	61	Roden	zonder	
		Baving Nicolaas	19	Zuidvelde	zonder	
		Baving Hendrik	18	Zuidvelde	zonder	
		Baving Trijntje	24	Zuidvelde	zonder	
		Baving Grietje	21	Zuidvelde	zonder	

In de genealogieën van de bewoners van Zuidvelde valt het op dat er veel buiten huwelijken zijn. Dat wil zeggen huwelijken met personen afkomstig van buiten Zuidvelde. En dan ruim buiten Zuidvelde. Midwolde, Tolbert, Oldehove, Peizerwold, Peize, de Zulte, Roden, Veenhuizen, Een, Bunne, Yde, Vries, Gasteren, Meppen, Lheebroek, Lhee, Benneveld, Zweeloo, Oosterhesselen, Zuidwolde en Anloo. Bijna alle betrokkenen zijn te plaatsen als nazaten van gegoede families, veelal met herkenbare banden met vroegere leenmannen van de Bisschop van Utrecht. Ook in de bevolkingsregisters van Een, Westervelde, Langelo en Peest is dit het geval. Kennelijk is de oude band tussen de dienstmannen van de Bisschop van Utrecht van het eerste uur, in de loop der eeuwen, misschien onbewust, in stand gebleven. Voor Zuidvelde valt dan de band met Midden en Zuidwest Drenthe op. De geboortegrond van ridder Stephanus van Ruinen, alias Steven van Zuidvelde.